

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE VOLKSGEZONDHEID, HET
LEEFMILIEU EN DE MAATSCHAPPELIJKE
HERNIEUWING

COMMISSION DE LA SANTÉ PUBLIQUE, DE
L'ENVIRONNEMENT ET DU RENOUVEAU DE LA
SOCIÉTÉ

dinsdag

04-02-2003

09:30 uur

mardi

04-02-2003

09:30 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
cdH	<i>centre démocrate Humaniste</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>

INHOUD

Vraag van de heer Ferdy Willems aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over "het couperen van staarten bij sommige schapenrassen" (nr. A837)

Sprekers: **Ferdy Willems, Jef Tavernier**, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu

Vraag van de heer Ludwig Vandenhove aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over "wilde dieren in het circus" (nr. A867)

Sprekers: **Ludwig Vandenhove, Jef Tavernier**, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu

Vraag van de heer Hubert Brouns aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over "de uitstoot door verbrandingsmotoren" (nr. A847)

Sprekers: **Hubert Brouns, Jef Tavernier**, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu

Vraag van de heer Hubert Brouns aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over "het voorstel van de Vlaamse regering om rioolslib te storten op landbouwgrond" (nr. A884)

Sprekers: **Hubert Brouns, Jef Tavernier**, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu

Vraag van de heer Luc Goutry aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over "de berging van de Tricolor" (nr. A892)

Sprekers: **Luc Goutry, Jef Tavernier**, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu

SOMMAIRE

Question de M. Ferdy Willems au ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur "la caudectomie chez certaines races de moutons" (n° A837)

Orateurs: **Ferdy Willems, Jef Tavernier**, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement

Question de M. Ludwig Vandenhove au ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur "les animaux sauvages dans les cirques" (n° A867)

Orateurs: **Ludwig Vandenhove, Jef Tavernier**, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement

Question de M. Hubert Brouns au ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur "les émissions des moteurs à combustion" (n° A847)

Orateurs: **Hubert Brouns, Jef Tavernier**, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement

Question de M. Hubert Brouns au ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur "la proposition du gouvernement flamand de déverser des boues d'épuration sur des terres arables" (n° A884)

Orateurs: **Hubert Brouns, Jef Tavernier**, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement

Question de M. Luc Goutry au ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur "le renflouage du Tricolor" (n° A892)

Orateurs: **Luc Goutry, Jef Tavernier**, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement

COMMISSIE VOOR DE
VOLKSGEZONDHEID, HET
LEEFMILIEU EN DE
MAATSCHAPPELIJKE
HERNIEUWING

van

DINSDAG 4 FEBRUARI 2003

09:30 uur

COMMISSION DE LA SANTE
PUBLIQUE, DE
L'ENVIRONNEMENT ET DU
RENOUVEAU DE LA SOCIETE

du

MARDI 4 FEVRIER 2003

09:30 heures

La séance est ouverte à 09.38 heures par Mme Colette Burgeon, présidente.
De vergadering wordt geopend om 09.38 uur door mevrouw Colette Burgeon, voorzitter.

01 Vraag van de heer Ferdy Willems aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over "het couperen van staarten bij sommige schapenrassen" (nr. A837)

01 Question de M. Ferdy Willems au ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur "la caudectomie chez certaines races de moutons" (n° A837)

01.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, deze kwestie is belangrijk voor wie ze aanbelangt. Voor anderen, zoals ikzelf, is het een zeer technische zaak. Daarom heb ik mijn vragen vrij uitgebreid gemaakt. Op die manier kan ik ook een korte discussie krijgen en een duidelijk antwoord.

Mijn vraag gaat terug op een aantal brieven van de Vereniging voor Kwekers van Vleeschapen, op een aantal ontmoetingen die zij gehad heeft met uw administratie en met u en op een brief waarin u de vereniging geantwoord hebt. De vereniging vraagt een afwijking van het reglement dat amputatie verbiedt, voor een vijftal schapenrassen naar analogie van de varkenshouders. De vijf rassen zijn Ile-de-France, Bleu du Maine, Rouge de l'Ouest, Suffolk Down en Hampshire Down. Ze zegt dat de doelstellingen zelf zeer goed zijn.

Daarom stel ik mijn vragen. Ten eerste, is dit voor deze specifieke dieren in het belang van het dierenwelzijn? De fokkers geven toe dat de ingrepen in integriteit gebeuren. Het houdt een verminking in. Ze zeggen echter ook dat de bevuilde staart verzorging moeilijk maakt, dat die niet esthetisch is en het dier onnodig leed bezorgt. Is in dit geval het dierenwelzijn er dus mee gediend? Dat is mijn eerste vraag.

Ten tweede, ze zeggen dat het couperen van staarten bij deze rassen een gevaar is voor het welzijn van de dieren. Men noemt dan de bekende ziekte myasis of huidmadenziekte. Dit is een longaandoening. In het antwoord dat u gegeven hebt, zegt u dat dat volgens de administratie niet juist is. Ik heb hier de studie van het

01.01 Ferdy Willems (VU&ID): A l'instar de l'initiative prise à l'égard des éleveurs de porcs, l'association nationale des éleveurs de moutons à viande demande qu'il puisse être dérogé à l'arrêté relatif aux mutilations du 17 mai 2001 pour cinq races de moutons. En outre, l'association insiste pour que davantage d'études et d'expériences soient menées. De nombreux arguments en faveur de la caudectomie chez certaines races de moutons étayent sa demande.

Les dérogations à l'interdiction d'amputation visent-elles le bien-être des animaux? La caudectomie est-elle de nature à menacer la santé des animaux ou du consommateur? Quelle est la valeur des arguments avancés par les éleveurs qui se fondent sur des études scientifiques et des expériences pratiques? Le ministre a-t-il demandé l'avis d'experts, de groupements d'intérêts ou d'organes

ministerie voor Landbouw waaruit u geciteerd hebt, bij me. Op bladzijde 43 gaat het over hoe men myasis kan voorkomen. Er wordt hierover niets verteld. Ik moet u wel volledigheidshalve vermelden dat op bladzijde 44 staat dat couperen wordt genoemd als een belangrijke preventieve maatregel. Dat is op de volgende bladzijde. Men heeft die misschien niet gelezen.

Dat antwoord is niet volledig.

Ten derde, hoe worden de ingeroepen argumenten geëvalueerd die werden ontleend aan wetenschappelijke studies? De brieven noemen er een paar: Sheep Droaf, Van Hauw en Leeuwarden. Die zeggen dat het niet-couperen van staarten een slechte zaak is. Zij verwijzen ook naar het uit de handel nemen van het geneesmiddel Nyocitol dat daartoe normaal voorhanden is.

Ik verontschuldig mij voor het technisch karakter van mijn vragen, maar ik kan niet anders.

Ten vierde, werd of wordt bij deskundigen, belangengroepen of adviesorganen hierover reeds informatie ingewonnen? Ik denk hierbij concreet aan de Raad voor Dierenwelzijn die terzake vrij vlug moet kunnen beslissen. Dat zijn allemaal deskundigen die deze technische materie moeten uitvlooien en zien wat hieraan kan worden gedaan.

Mijn vijfde vraag is volgens mij een heel belangrijke vraag vanuit deze invalshoek. Kan de overheid steun verlenen – hetzij materieel of financieel zoals in Engeland gebeurt waar de regering onderzoek steunt, hetzij via het aannemen van een voldoende lange overgangsmaatregel – aan initiatieven om te komen tot een doelgerichte selectie om het gestelde doel te bereiken? In een, studie Veterinary Medical – ik heb de daarover handelende bladzijden bij – , wordt uitdrukkelijk gesteld dat dat niet eenvoudig is, dat het een zaak wordt van heel lange termijn. Dit vraagt veel tijd, maar het onderzoek moet uitwijzen of deze vraag gerechtvaardigd is of niet. De kweek aanpassen is immers een zaak van heel lange termijn. De mensen vragen om de benodigde tijd. Zij stellen zelfs voor het onderzoek te laten uitvoeren in Gent waar men over de nodige staf, de nodige infrastructuur en de nodige dieren beschikt. Zij stellen ook dat de diensten van het ministerie daarbij moeten worden betrokken.

Ten zesde, wordt de suggestie overwogen om bij het couperen minimaal vier staartwervels te behouden? Dit gebeurt nu reeds bij ooien. De dieren zouden dan minimaal lijden en alle speerfuncties blijven in stand. Het pro weegt hier op tegen het contra.

Ten zevende, houdt men rekening met de op komst zijnde Europese regelgeving inzake voedselveiligheid en vrije competitie?

Ten achtste, kan de uitwerking, naar buitenlands voorbeeld, van een “code van een schapenhouder” hierbij een oplossing brengen?

Ten negende, werden de bezwaren vanuit de islam ondervangen? Men zegt dat de islam een niet-verminkt dier vraagt. Het antwoord dat men daarop geeft is dat er geen probleem is, vermits er daarbuiten nog voldoende schapen aanwezig zijn om die dieren niet te gebruiken voor islamieten.

consultatifs? Les pouvoirs publics sont-ils prêts à soutenir financièrement ou par des mesures de transition des initiatives visant à sélectionner des races laineuses et sans longue queue? Que pense le ministre de la suggestion de conserver au minimum quatre vertèbres caudales lors de l'amputation de la queue? La législation belge a-t-elle été évaluée en fonction de la réglementation européenne? Que pense le ministre de la rédaction éventuelle d'un code pour les éleveurs de moutons, tel qu'il existe dans d'autres pays?

Les objections à l'encontre de la mutilation d'animaux émanant de la population islamique ont-elles été suffisamment prises en compte?

Le ministre envisage-t-il à court terme d'assortir l'interdiction d'amputation de dérogations inspirées par le souci du bien-être des animaux?

Ten slotte, overweegt de minister op korte termijn aanvullende maatregelen? Hierbij heb ik een aanvulling. Ik heb stukken bij van de Nederlandse Tweede Kamer der Staten-Generaal. Ik lees daaruit voor: "Constaterend dat ingevolge het Ingrepenbesluit van 1996 per 1 september 2001 een coupeerverbod voor schapen geldt; van mening dat dit in principe een goed besluit is; constaterend dat voor de rassen Suffolk en Hampshire Down in verband met gezondheids- en welzijnsoverwegingen inmiddels ontheffing is verleend." In Nederland heeft men dus die goede maatregel genomen, maar heeft men tegelijkertijd de uitzonderingen vanuit dierenwelzijn in overweging genomen.

Ik excuseer mij voor deze zeer technische uitleg, maar ik denk dat dit voor een kleine groep mensen belangrijke zaken zijn.

01.02 Minister **Jef Tavernier**: Mevrouw de voorzitter, collega Willems, ook ik heb een paar maanden geleden ontdekt dat dit een zeer belangrijk deel was van mijn bevoegdheid. Ik heb me op het terrein begeven om een zicht te krijgen op de problematiek.

Waar komt het op neer? U hebt een technische uitleg gegeven over de soorten schapen. Het komt erop neer dat de schapen zo sterk geëvolueerd zijn en gefokt worden met het oog op een bepaald schoonheidsideaal met dikke staarten. Gevolg is dat de staarten de kracht van de spieren overstijgen, zodat de schapen er niet langer in slagen hun staart te gepasten tijde op te heffen. Dat heeft een aantal nadelige gevolgen.

De wetgeving inzake het verbod van amputeren en verminkingen aanbrengen aan dieren bevat een aantal uitzonderingen met betrekking tot de amputatie. Men heeft dat toegestaan bij de ooien, de vrouwelijke schapen, omdat anders hun voortplanting in het gedrang zou komen. Men heeft dat niet toegestaan voor de mannelijke schapen. Daar zit het probleem. Omdat ze hun staart niet meer kunnen opheffen, hoopt op een bepaald moment het vuil zich op aan de staart. Bepaalde vliegsoorten kunnen zich daar nestelen; er kunnen wormen binnendringen met myasis tot gevolg. Om de myasis tegen te gaan stelt men dat amputatie van de schapenstaart de oplossing is.

De vraag is of men de myasis – wormen die binnendringen en het vlees aantasten – tegenhoudt door het amputeren van de staart van schapen. Uit studies blijkt dat dit eventueel wel een element is van het probleem, maar zeker niet de oplossing, omdat myasis zich ook op andere plaatsen van het lichaam voordoet. De oplossing is een hygiënischer onderhoud van de schapen enzovoort. Natuurlijk is er wel een concentratie aan de staart.

Zijn er wetenschappelijke studies die dat bevestigen? Er zijn wetenschappelijke studies die zeggen dat er eigenlijk weinig verschil is in het voorkomen van myasis bij schapen wiens staart is geamputeerd en schapen bij wie de staart niet is geamputeerd. Bovendien kan het een oplossing zijn de staarten meer te reinigen of te scheren, zodat het vuil er niet in blijft kleven en de staart minder dik wordt. Natuurlijk vraagt dat veel werk, dat weten degenen die het al ooit gedaan of geprobeerd hebben. Schapen scheren kan, maar men moet dan ook nog tussentijds de staart scheren. Dat is precisiewerk. Men kan de staart verwonden, enzovoort. Een andere

01.02 **Jef Tavernier**, ministre: La réponse que je suis en mesure de fournir à M. Willems se fonde notamment sur l'expérience dont je dispose à la suite de différentes visites rendues "sur le terrain". Le nœud du problème est le suivant: pour des raisons purement esthétiques, on privilégie actuellement, pour certaines races, des moutons dont l'appendice caudal est épais et laineux. Le problème est que cet appendice devient trop lourd pour les muscles qui le soutiennent de sorte que le mouton peut à peine le remuer. L'accumulation d'excréments sous la queue et à proximité de la queue provoque la myiase ovine. La mouche y pond ses oeufs et les larves pénètrent à travers la peau dans le mouton. La question qui se pose est de savoir si la caudectomie constitue une méthode efficace pour lutter contre la myiase. Des études montrent que si la caudectomie réduit les risques, elle n'apporte pas de solution définitive au problème. La myiase atteint également les moutons ayant subi une caudectomie mais elle s'attaque alors à d'autres parties du corps. La myiase peut être combattue de différentes façons, notamment en nettoyant systématiquement l'animal aux endroits vulnérables ou en rasant régulièrement la queue. La caudectomie peut nuire gravement à la santé de l'animal. Chaque année, plusieurs agneaux meurent à la suite de cette

oplossing zou natuurlijk het kweken van smallere, lichtere, kortere staarten kunnen inhouden, maar dat vraagt een fokprogramma op langere termijn.

De wet op het verbieden van amputatie is lange tijd – men zegt mij gedurende meer dan negen jaar – besproken.

Landbouworganisaties, universiteiten, de Orde der Dierenartsen, alle werden zij geconsulteerd. Wat stellen wij nu vast? Wat is de oplossing voor het probleem? Ik denk dat er een oplossing mogelijk is op korte termijn en een op lange termijn.

Op korte termijn zou men binnen de bestaande wetgeving kunnen streven naar een grotere hygiëne voor de schapen: bijvoorbeeld vaker scheren of vaker de staart uitwassen. Dat is een oplossing op korte termijn. Op lange termijn kan men fokprogramma's starten om schapen te fokken met kortere en smallere staarten. Men zegt mij dat dat laatste moeilijk is, omdat men op dit moment aan het fokken is om scrapieresistente rassen te krijgen. Men zegt mij: wanneer men die twee doelstellingen in de fokprogramma's gaat mengen, maakt men het zeer moeilijk.

Daarnaast zou het programma moeten gekoppeld worden aan wat ik de esthetische eisen bij wedstrijden zal noemen. U weet dat men voor verschillende diersoorten geregeld wedstrijden organiseert waarbij men bepaalde kenmerken kwalitatief of als esthetisch belangrijk beschouwt. Bij de schapen ging het bijvoorbeeld om een goede dikke staart. Nu zou dat een smalle korte staart moeten worden. Het ene moet gekoppeld zijn aan het andere. Anders weet de kweker niet wat hij moet doen: moet hij ter bestrijding van myase smalle staarten kweken of moet hij met het oog op de wedstrijden schapen met dikke staarten fokken? Die doelstellingen moeten dus op dezelfde lijn gebracht worden.

Misschien vindt men dat dit alles niet voldoende is en dat dit niet kan. Daarom heb ik aan de organisaties een oproep gedaan. Ik heb hun gevraagd een dossier in te dienen bij de Raad voor Dierenwelzijn. De Raad voor Dierenwelzijn wordt deze week samengesteld. Die Raad vormt het overlegplatform. Ik heb mij dus op geen enkele manier verbonden om dat besluit te wijzigen. Ik heb gezegd dat eerst de Raad eventueel zijn goedkeuring over het dossier moet geven. De Raad moet het in elk geval bespreken en mij een advies geven. Op dat moment kan het besluit eventueel worden aangepast.

Wat betreft de zogenaamde code of good practice, daarover heeft men mij gesproken. In Engeland is die code blijkbaar van kracht. Men heeft mij echter tot op heden nog geen voorstel gedaan. Dat zou immers één element kunnen zijn in de globale oplossing.

Ten slotte, er zijn bezwaren uit islamitische hoek. De islamieten kunnen schapen krijgen die niet geamputeerd zijn. Natuurlijk, als een islamiet dan zijn schaap op een bepaald moment wil verkopen, heeft hij er voordeel bij dat het schaap niet geamputeerd is. Het gaat hem echter over bepaalde rassen.

Dat is het antwoord dat ik kan geven. Ik ben mij bewust van de problematiek. Ik stel wel vragen bij wat ik bijna de

intervention qui se déroule fréquemment dans de piètres conditions d'hygiène. Certaines études scientifiques défendent l'amputation tandis que selon d'autres études, l'amputation n'a aucun effet positif pour la santé de l'animal. La caudectomie n'est pas interdite pour tous les moutons: une dérogation a été accordée pour les brebis en raison des problèmes reproductifs qui se posent chez les animaux dont l'appendice caudal est fort développé. La caudectomie est uniquement interdite pour les béliers. L'arrêté relatif aux mutilations a été élaboré avec beaucoup de soin. Pendant des années, des experts ainsi que des organisations agricoles, des associations d'éleveurs et des vétérinaires ont été consultés. Il convient de se demander si une dérogation supplémentaire à cet arrêté doit être accordée pour régler un problème saisonnier et régional qui ne touche qu'un nombre limité d'animaux et pour lequel il existe d'autres solutions. Nous nous sommes renseignés auprès des pays voisins qui connaissent une législation comparable. Nous avons demandé aux éleveurs de moutons de nous transmettre un "code of good practice". A ce jour, celui-ci ne nous a pas encore été communiqué. L'association nationale n'a pas réagi aux objections formulées par les milieux islamistes. Si les éleveurs ne peuvent plus vendre aux musulmans des béliers à la queue coupée, cela pose bien évidemment un problème commercial pour le secteur. J'ai proposé au secteur de constituer lui-même un dossier contenant les objections, les problèmes et les solutions proposées et de le soumettre au Conseil pour le bien-être des animaux. Ce Conseil constitue la plate-forme de concertation. Je ne me suis donc en aucune manière engagée à modifier cet arrêté. J'ai dit que le Conseil devait d'abord

gemakkelijkheidoplossing zou noemen. Ik denk dat de oplossing die men onmiddellijk voorstelt het probleem ten gronde niet echt oplost. Er zal op lange termijn moeten worden gewerkt. Ik ben echter bereid om het globale dossier te bekijken na het advies van de Raad voor Dierenwelzijn. Men moet wel eerst bij die Raad een dossier indienen.

éventuellement marquer son accord sur ce dossier. Le Conseil doit en tout état de cause l'examiner. S'il devait apparaître en fin de compte qu'un problème fondamental se pose effectivement et qu'il ne peut être réglé que par le biais d'une modification de la réglementation, je serai alors disposé à examiner les propositions du Conseil pour le bien-être des animaux et à prendre les mesures qui s'imposent.

01.03 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik stel vast dat u net als ik dit probleem bestudeerd hebt.

01.04 Minister Jef Tavernier: Ik ben op het terrein geweest.

01.05 Ferdy Willems (VU&ID): Ja, maar ik ook. Ik heb intussen ook inspanningen gedaan om dit te verstaan.

U hebt het probleem ten gronde aangekaart. Het gaat inderdaad om een historisch probleem. Vroeger kweekte men die dieren zodanig dat die staarten geen probleem waren. Met de moderne, hedendaagse voedingsmethoden heeft men problemen gecreëerd.

U heeft het over studies. Ik kan toch moeilijk aanvaarden dat u adviseert om ... U verwijst naar een studie "Hoe myasis voorkomen?". Op bladzijde 44 staat letterlijk, ik citeer: "ook (...) wordt vaak genoemd als belangrijke preventieve maatregel." Ik zou willen vragen om dit eens na te kijken.

01.06 Minister Jef Tavernier: Dit gaat uit van het Vlaamse Gewest. De coördinatie tussen de diensten is niet altijd perfect maar zij verbetert.

01.07 Ferdy Willems (VU&ID): Dan ben ik samen met u vragende partij voor verder onderzoek. U verwijst zeer terecht naar de Raad voor Dierenwelzijn die moet trancheren in een zaak die al jaren aansleept. Ik zou toch willen vragen dat u voor een zeer beperkte groep schapen en voor een voldoende lange tijd overweegt om naar Nederlands en Engels voorbeeld dit op zijn minst te onderzoeken.

Ik ben het eens met de (...) verzorging. U heeft ook gelijk inzake de fokprogramma's. In Engeland bestaat dit ook. In Gent hebben wij op dit vlak de mogelijkheden. Vandaar mijn aanbeveling om dit probleem te blijven onderzoeken zodat op een relatief korte termijn tot een oplossing kan worden gekomen.

01.08 Minister Jef Tavernier: Ik hoop dat men zo vlug mogelijk een dossier indient waarin men de verschillende elementen van oplossing op korte en lange termijn voorstelt. We kunnen dit enkel oplossen in een globaal kader.

01.05 Ferdy Willems (VU&ID): Je constate que le ministre a également étudié ce problème. Autrefois, la queue ne posait pas de problèmes en ce qui concerne l'élevage de ces animaux. Dans le cadre de l'élevage industriel, il en va tout autrement. Les études sont contradictoires.

01.07 Ferdy Willems (VU&ID): Je suis, dès lors, demandeur d'une étude plus approfondie sur un nombre réduit de moutons, comme aux Pays-Bas et en Grande-Bretagne. Le dernier mot doit en tout état de cause revenir au Conseil pour le bien-être des animaux.

01.08 Jef Tavernier, ministre: J'espère qu'un dossier sera introduit dans les meilleurs délais, ce qui nous permettra d'évaluer toutes les solutions possibles, à

court et à long terme. Le problème ne peut être résolu que dans un cadre global.

01.09 Ferdy Willems (VU&ID): Wij hebben voldoende vertrouwen in de Raad voor Dierenwelzijn omdat die zowel het economische aspect als het aspect van dierenwelzijn in aanmerking zal nemen om een juiste keuze te maken.

01.09 Ferdy Willems (VU&ID): Nous sommes convaincus que le Conseil pour le bien-être des animaux prendra en considération tant l'aspect économique que le bien-être des animaux.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02 Vraag van de heer Ludwig Vandenhove aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over "wilde dieren in het circus" (nr. A867)

02 Question de M. Ludwig Vandenhove au ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur "les animaux sauvages dans les cirques" (n° A867)

02.01 Ludwig Vandenhove (SP.A): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb een korte vraag over het eventueel verbod van wilde dieren in circussen omdat de berichtgeving daarover niet erg duidelijk is. Ik wil daar graag enige verduidelijking over krijgen. Mijnheer de minister, ik heb begrepen dat u na het zien van de beelden van Gaia aangekondigd hebt dat u een soort vergunningenstelsel zou invoeren. U zou werken met een vergunningenstelsel waaraan men zou moeten voldoen om al dan niet nog wilde dieren te kunnen houden. Dat zou zowel om de aard van de wilde dieren gaan als om de activiteiten die al dan niet nog kunnen.

02.01 Ludwig Vandenhove (SP.A): Il semblerait que le ministre envisage d'introduire un régime d'autorisation pour les animaux sauvages dans les cirques. Est-ce exact? A-t-il fait étudier scientifiquement la nécessité d'une réglementation plus sévère? Quel contrôle sera-t-il effectué? Quel sera l'échéancier pour la promulgation de l'arrêté royal relatif aux autorisations? Y a-t-il eu une concertation avec les Communautés, notamment à propos des conditions de reconnaissance des cirques en vue de l'obtention de subventions?

Ik heb een dubbele vraag. Ten eerste, blijft u bij dat standpunt? Zo ja, wat is dan de termijn waarbinnen die vergunningen uitgevaardigd worden, los van het feit dat dit niet evident of simpel is? Ik heb intussen ook begrepen dat u de opdracht gegeven hebt om dat wetenschappelijk te laten onderzoeken. Men zegt mij dat dit geen eenvoudige materie is om in vergunningen te gieten. Vooral de controle zou niet evident of eenvoudig zijn. Regels opleggen is natuurlijk goed maar men moet ze ook kunnen controleren, anders heeft het geen zin. Als u bij die stelling blijft, zou ik u willen vragen wat uw timing terzake is.

Ten tweede, is er overleg geweest met de Gemeenschappen of de Gewesten, in ons geval uiteraard de Vlaamse Gemeenschap die sedert enkele jaren ook bepaalde criteria oplegt waaraan circussen moeten voldoen willen zij subsidies krijgen? Over de wilde dieren stond daar niet uitdrukkelijk iets in. Ik meen dat er ondertussen wel een motie is goedgekeurd in het Vlaams Parlement om er gaandeweg werk van te maken. Met andere woorden, als u bij het systeem van die vergunningen blijft, dan zou het natuurlijk best zijn dat u via het overlegcomité contact neemt met de Gewesten en de Gemeenschappen want het zou goed zijn als dit op elkaar wordt afgesteld. Eén van de voorwaarden voor de erkenning en betoelaging van circussen zou kunnen zijn dat ook rekening wordt gehouden met die vergunningen.

02.02 Minister Jef Tavernier: Mijnheer Vandenhove, er moet een

02.02 Jef Tavernier, ministre: Il

onderscheid worden gemaakt tussen wat de overheid verbiedt en wat ze ondersteunt. Wanneer u het hebt over de Vlaamse Gemeenschap, dan gaat het in de eerste plaats over de eventuele subsidiëring voor een beleid dat zij de circussen wenst te zien voeren. Dat is iets anders dan wat men verbiedt.

Wat het verbod betreft van bepaalde activiteiten of diersoorten in circussen, is mijn benadering de volgende. In de eerste plaats denk ik dat we een heel duidelijk onderscheid moeten maken tussen dieren die geboren zijn in gevangenschap, en dieren die in het wild zijn gevangen. Ik denk dat we het niet over die tweede categorie hebben. Andere wetgeving verbiedt trouwens het vangen van bepaalde, wat wij dan de wilde dieren noemen, met het oog op het inzetten ervan in circussen. Wij hebben het dus enkel over dieren die in gevangenschap zijn geboren. Op dat moment stel ik mij op mijn bevoegdheid van minister van Dierenwelzijn. Met andere woorden: het regelgevend kader staat ten dienste van het dierenwelzijn. Daarbij moet worden gekeken welke bepalingen, gekoppeld aan welke diersoorten, men oplegt voor het houden van dieren, gaande van katten en honden tot de meest exotische soorten die men zich kan inbeelden. Dat is eigenlijk de basis. Laat het duidelijk zijn: ik zal als minister nooit het ene of het andere dier verbieden. Zo'n houding van bovenuit als minister vind ik nogal betuttelend. Wel wil ik kijken naar het dierenwelzijn.

Wat zijn de normen? Ik kan mij best voorstellen dat men op basis van de normen die voor een bepaalde diersoort worden opgelegd, in de feiten naar een verbod gaat. Als voorbeeld neem ik ijsberen. Ik kan mij best voorstellen dat men in een circus nooit ijsberen een normaal leven kan geven; dat kan hoogstens in een zoo. Er is daarvoor immers een bepaalde accommodatie nodig die men in een rondtrekkend circus niet kan aanbieden. Het is onze bedoeling bepaalde normen uit te vaardigen, zowel voor het zomerverblijf – wanneer het circus rondtrekt –, als voor het winterverblijf. Dat daaruit bepaalde feitelijke verboden zullen volgen, zal ook wel logisch zijn. Dat is de manier waarop men volgens mij die zaak moet benaderen.

Het voorontwerp is klaar. Het werd al een tijdje voorbereid, omdat wij wisten dat het een discussiepunt was. Men kent ook de resolutie van het Vlaams Parlement. De eerste aandacht gaat ook naar de dieren die daarin geïdoleerd worden. De bedoeling is nu het voorontwerp aan de Raad voor Dierenwelzijn en ook aan de Dierentuincommissie ter bespreking voor te leggen. Op basis van dat advies willen we dan komen tot een koninklijk besluit, om dan te zien wat de gevolgen zijn.

Ik denk dat controle niet zo moeilijk zal zijn, om de heel eenvoudige reden dat het niet gaat om grote aantallen. Men heeft nu eenmaal niet zoveel circussen. Er worden vandaag – vorig jaar trouwens ook al – al heel wat controles uitgevoerd, maar dan wel op basis van de bestaande wetgeving.

Officiële controleurs kunnen alleen maar zeggen dat er iets niet in orde is in het kader van de bestaande wetgeving. Er zijn dus weinig overtredingen vastgesteld.

Een ander element is het gebruik van bepaalde hulpmiddelen. Ook dat zou in het koninklijk besluit geregeld worden.

convient d'établir une distinction entre ce que les pouvoirs publics interdisent et ce qu'ils appuient. Lorsque vous parlez de la Communauté flamande, il s'agit avant tout de l'octroi de subventions en faveur d'une politique qu'ils souhaitent voir mener par les cirques.

Nous établissons une distinction entre les animaux sauvages nés en captivité et les animaux capturés dans leur milieu naturel. En l'occurrence, il ne s'agit, évidemment, que de la première catégorie. Les animaux capturés à l'état sauvage n'ont évidemment pas leur place dans un cirque et l'arrêté royal instaurera immédiatement une interdiction en ce sens. En ma qualité de ministre chargé du bien-être des animaux, j'édicte des règles relatives à la possession de tous les animaux. A cet égard, il convient d'examiner quelles dispositions, applicables à quels animaux, sont instaurées en ce qui concerne la possession d'animaux, allant des chats et des chiens aux espèces les plus exotiques que l'on puisse imaginer, dans les conditions les plus différentes. Voilà la base de notre politique.

Je ne souhaite pas interdire la possession de certains animaux, mais définir des normes par espèce. Il se peut que cette mesure évolue ensuite vers une interdiction *de facto*. Par exemple, un cirque ambulant ne peut posséder d'ours polaires car il ne sera pas en mesure de leur offrir des conditions de vie appropriées; il convient, en outre, de distinguer les installations dont ces animaux ont besoin en été et en hiver.

Après la résolution du Parlement flamand, nous avons préparé un projet de texte, qui sera coulé en arrêté royal après avis du Conseil du bien-être des animaux. Le contrôle ne sera pas trop difficile, étant donné le nombre réduit de

Ik geloof dat die piste vrij duidelijk is. Ik wil niet van bovenaf regels opleggen of bepaalde diersoorten verbieden. Ik ga via een andere weg. Als men daarnaast echter, vanuit de maatschappij of vanuit het Parlement, om andere redenen dan dierenwelzijn, bijvoorbeeld om bepaalde ethische benaderingen, vindt dat bepaalde zaken verboden moeten worden, dan sta ik voor die discussie open. Dat is echter een discussie die we in het Parlement moeten voeren. Dat kan niet worden opgelegd door één minister die regelgevend of betuttelend optreedt. Ik sta dus open voor de discussie en de beslissing van het Parlement.

cirques. Je ne souhaite donc pas interdire à priori la possession de certaines espèces animales par les cirques. Si certaines interdictions devaient s'imposer pour des raisons éthiques, donc pour des raisons autres que le bien-être des animaux, il appartiendra au Parlement d'en débattre et de prendre une décision.

02.03 **Ludwig Vandenhove** (SP.A): Mijnheer de minister, bedankt voor uw antwoord. Zoals u zegt, zal dat, vermits de vraag specifiek gericht was naar de circussen en afhankelijk van de aard van de dieren en wat ermee gebeurt, waarschijnlijk in de meeste gevallen de facto neerkomen op een verbod, neem ik aan.

02.03 **Ludwig Vandenhove** (SP.A): Cela revient en fait à une interdiction.

02.04 Minister **Jef Tavernier**: Ja, maar ik denk dat het toch belangrijk is dat u ziet vanuit welke invalshoek we vertrekken. Ik denk dat dat een gezonde manier van redeneren is. Zoniet zitten wij in een discussie van voor of tegen op basis van soms gevoelsargumenten, soms beelden, of een bepaalde benadering.

02.04 **Jef Tavernier**, ministre: Cela dépend de la façon dont vous envisagez les choses.

02.05 **Ludwig Vandenhove** (SP.A): Akkoord. Ik deel uw mening dat wij dat vanuit een brede invalshoek moeten bekijken. Maar ik denk dat u het met mij eens bent dat het de facto zal leiden tot een verbod.

02.06 Minister **Jef Tavernier**: Natuurlijk. (...)

02.07 **Ludwig Vandenhove** (SP.A): Dank u wel.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De vergadering wordt geschorst om 10.05 uur.

La séance est suspendue à 10.05 heures.

De vergadering wordt hervat om 10.15 uur.

La séance est reprise à 10.15 heures.

03 **Vraag van de heer Hubert Brouns aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over "de uitstoot door verbrandingsmotoren" (nr. A847)**

03 **Question de M. Hubert Brouns au ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur "les émissions des moteurs à combustion" (n° A847)**

03.01 **Hubert Brouns** (CD&V): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, mijn vraag handelt over de uitstoot door verbrandingsmotoren die gemonteerd worden in niet voor de weg bestemde mobiele machines, niet over verbrandingsmotoren van mobiele machines.

03.01 **Hubert Brouns** (CD&V): La Commission européenne a engagé une procédure d'infraction à l'encontre des Etats membres qui n'appliquent pas correctement les directives européennes sur les émissions des moteurs à combustion mobiles non destinés à la route. La Belgique s'est vu adresser des avis motivés parce

De Europese Commissie heeft een inbreukprocedure ingeleid tegen alle Europese lidstaten die de wetten en richtlijnen inzake emissies in de lucht niet correct hebben toegepast. België krijgt met redenen omklede adviezen omdat wij blijkbaar geen volledige

omzettingsmaatregelen hebben meegedeeld voor de wijzigingen in de richtlijn betreffende de verbrandingsmotoren. Het gaat hier om de richtlijn 2001/63 EG inzake de aanpassing van een andere richtlijn. Deze moest voor juni 2002 ten uitvoer worden gebracht.

Deze adviezen zijn reeds de tweede stap in de procedure van de Europese Commissie. Indien België binnen de twee maanden geen aanvaardbaar antwoord voorlegt, dan zal deze zaak aanhangig worden gemaakt voor het Hof van Justitie.

Mijnheer de minister, welke omzettingsmaatregelen heeft België reeds uitgevoerd en waarom werd de Europese Commissie hiervan nog niet in kennis gesteld? In ontkennend geval, wanneer zal dat dan wel gebeuren?

03.02 Minister **Jef Tavernier**: Mevrouw de voorzitter, mijnheer Brouns, week na week volgt de Ministerraad de omzetting van de Europese richtlijnen waaraan wij moeten voldoen. Minister Neyts confronteert ons elke week met een lijst van wat er moet gebeuren. Er is een actieprogramma aan gekoppeld en het is de bedoeling in de loop van de maand maart, wanneer de Europese Raad zal overgaan tot een round-up van wie wat heeft omgezet, wij de vooropgestelde doelstellingen zullen bereiken.

Wat betreft de specifieke richtlijn 2001/63 EG kan ik zeggen dat het voorontwerp van koninklijk besluit binnenkort ter ondertekening aan het Staatshoofd zal worden voorgelegd. Dit voorontwerp, dat wordt genomen op basis van artikel 5 van de wet op de productnormen van 21 december 1998, werd reeds in november aan de adviesraden voorgelegd voor dringend advies. Begin van dit jaar werd een spoedadvies gevraagd aan de Raad van State en op 23 januari ontvingen wij dat advies. De Raad van State oordeelde dat dit voorontwerp, overeenkomstig een bepaling van artikel 5, ter goedkeuring moest worden voorgelegd aan de Ministerraad.

Alle opmerkingen konden snel worden beantwoord en er werden beperkte wijzigingen aangebracht.

Vervolgens werd het ontwerp op de agenda van de Ministerraad van 7 februari 2003 geplaatst, alwaar het werd goedgekeurd. Dat betekent dat het nu kan worden ondertekend door minister Durant en door mijzelf, waarna het aan de Koning zal worden voorgelegd.

Uiteraard zullen wij ervoor zorgen, in het kader van de opvolging van de omzetting van de Europese richtlijn, dat het snel wordt gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Ter kennisgeving aan de commissie nog dit: op 7 november van vorig jaar richtte ik een schrijven, door mij ondertekend, aan de Permanente Vertegenwoordiging bij de Europese Unie, met als bijlage het voorontwerp en de verdere stappen voor de finale omzetting van de richtlijn. Wij deelden dus wel degelijk een stand van zaken mede in verband met deze omzetting. Binnenkort zal de commissie in kennis worden gesteld van het omzettingsbesluit. Dat zal op tijd gebeuren, met andere woorden voor de vooropgestelde uiterste datum van 16 maart 2003.

Ik meen dat wij ons best hebben gedaan om de achterstand in te

qu'elle n'a pas communiqué de mesures de transposition complète pour la modification de la directive 2001/63/CE. Si la Belgique ne présente pas une réponse dans les deux mois, la Cour de Justice pourra être saisie de cette affaire. Quelles mesures de transposition la Belgique a-t-elle déjà mises en oeuvre et quand la Commission européenne en sera-t-elle informée?

03.02 **Jef Tavernier**, ministre: La Belgique atteindra les objectifs fixés à la fin du mois de mars. Un avant-projet d'arrêté royal sur la base de la loi sur les normes de production de 1998 a été soumis aux conseils consultatifs en novembre 2002. Le 23 janvier 2003, nous avons également reçu l'avis du Conseil d'Etat. L'avant-projet sera soumis pour approbation au Conseil des ministres du 7 février. Après signature par la ministre Durant et moi-même, il pourra être soumis à la sanction royale, après quoi il paraîtra aussi rapidement que possible au Moniteur.

Dès le 7 novembre, un courrier signé de ma main, accompagné de l'avant-projet et des étapes ultérieures pour la transposition de la directive, a été transmis à notre représentant auprès de l'Union européenne. La Commission sera informée sous peu – donc largement avant la date-butoir du 16 mars – de l'arrêté de transposition.

halen. Het ging uiteraard niet alleen om het feit dat een richtlijn moest worden omgezet, maar ook over de grond van de zaak, met name dat die motoren moeten worden gereguleerd. De nodige stappen werden hoe dan ook ondernomen.

03.03 Hubert Brouns (CD&V): Mevrouw de voorzitter, ik dank de minister voor het omstandige antwoord. Het verheugt mij dat hij dit schetst in het geheel van de strategie die wordt gevolgd om binnen de gestelde termijnen te voldoen aan de omzettingsprocedures. De minister vermeldt de datum van 7 februari. Is dat niet voorbarig?

03.03 Hubert Brouns (CD&V): La date du 7 février n'est-elle pas quelque peu prématurée?

03.04 Minister Jef Tavernier: Het moet nog aan de goedkeuring van de Ministerraad worden onderworpen. Uw vraag en mijn antwoord zijn geschreven vóór 7 februari. Vanmorgen heb ik niet de tijd gehad om de lijst te overlopen. 7 februari is inderdaad voorbarig. Het wordt eerstdaags aan de Ministerraad voorgelegd zodat we het halen.

03.04 Jef Tavernier, ministre: En effet. Ma réponse a été rédigée il y a quelque temps déjà. En tout état de cause, le projet sera présenté incessamment au Conseil des ministres.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04 Vraag van de heer Hubert Brouns aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over "het voorstel van de Vlaamse regering om rioolslib te storten op landbouwgrond" (nr. A884)

04 Question de M. Hubert Brouns au ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur "la proposition du gouvernement flamand de déverser des boues d'épuration sur des terres arables" (n° A884)

04.01 Hubert Brouns (CD&V): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, wij snijden nu misschien een nog veel belangrijker probleem aan. Het gaat over een voorstel, dat althans circuleert binnen de Vlaamse regering, om het rioolslib dan toch te mogen storten op landbouwgrond. Ik weet niet of u daarvan op de hoogte bent, maar eind vorig jaar heeft de Vlaamse regering een herziening van de Vlaamse wetgeving over afvalstoffen in principe goedgekeurd. Als wij nagaan wat dit tot gevolg kan hebben, dan moeten wij daarover zeer waakzaam zijn en moeten wij ons er goed van bewust zijn dat dit een aantal directe gevolgen zou kunnen hebben voor de voedselveiligheid. De Vlaamse regering zou immers opnieuw willen toelaten dat rioolwaterzuiveringsslib gestort wordt op cultuurgrond. Het storten van slib op landbouwgrond is momenteel verboden, de wet van 1999 laat dit niet toe.

04.01 Hubert Brouns (CD&V): A la suite d'une révision de la législation flamande relative aux déchets qui est intervenue à la fin de l'année passée, l'épandage de boues d'épuration des eaux d'égout sur des cultures est à nouveau autorisé. Cette pratique était interdite depuis 1999. Ce revirement est naturellement du au coût de traitement de ces boues.

Hoewel die beslissing mooi wordt verpakt met een verwijzing naar milieuprincipes, weet iedereen dat er een heel ander probleem aan de orde is. De echte reden voor de bocht die men heeft gemaakt, is de dure factuur die het verwerken van rioolslib met zich meebrengt. Doordat wij ook meer en meer zuiveringsinstallaties plaatsen, is die hoeveelheid slib aan het toenemen. In dat slib zijn uiteraard wel stoffen aanwezig die nuttig kunnen zijn, maar u weet dat er ook heel wat ongewenste stoffen in dat slib aanwezig zijn. Ook die ongewenste stoffen kunnen dus op die landbouwgrond terechtkomen.

Outre des substances utiles, ces boues renferment des métaux lourds et diverses substances toxiques. Il n'est guère aisé de contrôler tout ce qui est déversé dans les égouts. On ne peut exclure des accidents ou des abus et des analyses régulières ne suffisent pas. La contamination des sols influe directement sur les récoltes, ce qui peut également provoquer une contamination de la viande et des produits laitiers.

Er zitten zware metalen en allerlei toxische stoffen in dat slib. Het is dus niet verwonderlijk dat dit zuiveringsslib, dat eigenlijk een concentratie van alle mogelijke verontreinigen met zich meebrengt, niet door het zuiveringsproces wordt afgebroken. Dat is nu juist de

Le ministre a-t-il été consulté à propos de la modification de la

hele problematiek. Als de aanwezige bacteriën dat slib verder zouden kunnen afbreken, dan zou men kunnen zeggen dat alleen de nuttige stoffen op de cultuurgrond komen, en dat men zich daarover voor de rest geen zorgen hoeft te maken.

De beslissing van de Vlaamse regering mag op zijn minst verbazingwekkend worden genoemd. Blijkbaar heeft zij niets geleerd uit de voedselcrisis van de voorbije jaren. Ik ga u natuurlijk niet weer het hele verhaal vertellen van wat wij hebben vastgesteld hoe uiteindelijk de dioxinecrisis totstandgekomen is, maar dat ging eigenlijk over afval dat niet of niet voldoende was gecontroleerd. Ik denk dat wij met deze beslissing – indien zij wordt uitgevoerd – in dezelfde situatie kunnen terechtkomen. Wie garandeert dat die toxische stoffen en zware metalen, die via cultuurgrond worden verwerkt in veevoeder, geen gevaar creëren voor onze voedselveiligheid? Het ligt voor de hand dat die bodemverontreiniging een directe, negatieve invloed heeft op de veiligheid van het plantaardig voedsel en uiteindelijk op de veiligheid van vlees- en zuivelproducten.

Ik heb twee heel concrete vragen aan de minister. Ten eerste, is de minister voorafgaandelijk geconsulteerd over de beleidswijziging van de Vlaamse regering? Ten tweede, welke initiatieven neemt de minister – indien de Vlaamse regering dit voornemen aanhoudt – om zich hiertegen te verzetten, met het oog op de beveiliging van ons voedsel?

04.02 Minister **Jef Tavernier**: Mevrouw de voorzitter, mijnheer Brouns, u verwijst naar artikel 4, 2, 1, 2 van VLAREA dat de mogelijkheden of de eisen bepaalt om slib van openbare afvalwaterzuiveringsinstallaties te valoriseren op landbouwgronden.

Dit artikel bepaalt dat het verbod om dat slib te gebruiken niet van toepassing is wanneer het slib een behandeling heeft ondergaan die leidt tot een reductie van 80% van de oplosbare stikstof en fosfor. Deze bepaling geeft duidelijk aan dat het gaat om een maatregel van het Vlaamse Gewest in het kader van de problematiek van stikstof en fosfor en niet met betrekking tot het probleem van contaminatie van openbaar afvalwaterzuiveringsslib.

In de loop van vorig jaar werden de diensten van het ex-ministerie van Landbouw, DG4 Kwaliteit van de Grondstoffen, door OVAM geïnformeerd dat sommige van deze slibs van de RWZI, de waterzuiveringstations, behandeld door de firma DEC uit Zwijndrecht aan deze eisen beantwoordden en dat OVAM daarvoor een gebruikscertificaat afleverde.

Overeenkomstig de bepalingen van bijlage I, hoofdstuk VIII van het koninklijk besluit van 7 januari 1998 betreffende de handel in meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten hebben mijn diensten, de FOD Volksgezondheid, toelatingen afgeleverd aan de zuiveringsstations die beantwoorden aan de vereiste criteria voor de valorisatie in de landbouw. Deze situatie is dus helemaal niet het gevolg van een wijziging van de Vlaamse wetgeving, maar volgt uit de toepassing van een bepaling die reeds van bij het begin was voorzien. Er is bijgevolg geen reden voor het Vlaams Gewest om mij daarover voorafgaandelijk te consulteren.

politique du gouvernement flamand? Quelles initiatives a-t-il prises pour s'opposer à cette mesure?

04.02 **Jef Tavernier**, ministre: L'article 4,2,1,2 du VLAREA interdit la valorisation de boues provenant de stations publiques d'épuration des eaux usées, à moins que l'azote et le phosphore solubles soient réduits de 80 pour cent. En 2002, l'OVAM a informé l'Agriculture que certaines boues du RWZI répondent à ce critère.

Conformément à l'arrêté royal de 1998, mes services ont délivré des autorisations aux stations d'épuration des eaux usées qui répondent aux critères requis pour la valorisation dans l'agriculture.

La Région flamande n'était pas tenue de me consulter puisqu'il s'agit non pas d'une modification mais d'une application d'une disposition existante.

Toutes les boues valorisées sont accompagnées d'un certificat délivré par l'OVAM et d'une autorisation du SPF. Les critères de l'OVAM figurent dans le VLAREA. Ils concernent aussi bien les métaux lourds que les

Ik wens te verduidelijken dat alle dossiers voor de valorisatie van zuiveringsslib in de landbouw worden behandeld door de FOD, in overeenstemming met de bevoegde regionale diensten. Voor het Vlaams Gewest is dat OVAM. Het Gewest evalueert de criteria in verband met milieu en federaal worden de landbouwkundige aspecten, inzonderheid met betrekking tot de veiligheid van de voedselketen, onderzocht. Alle gevaloriseerde slib moet gedekt zijn door een gebruikscertificaat afgeleverd door het Gewest en door een federale toelating. Men heeft dus een dubbele controle, weliswaar op verschillende aspecten. Het Gewest analyseert inzake stikstof en fosfor; wij analyseren en bekijken de elementen die te maken hebben met andere stoffen wat betreft veiligheid van de voedselketen.

De door OVAM in rekening gebrachte criteria zijn in detail opgenomen in VLAREA. Ze slaan zowel op zware metalen als op organische micropolluenten. Naast het pH en het gehalte aan organische stof, houdt de federale overheid ook rekening met de aan- of afwezigheid van pcb's, dioxines en pathogene stoffen. Ik wens te benadrukken dat de vastgestelde grenswaarde voor deze verschillende criteria strenger zijn dan deze vastgelegd op Europees niveau. Zij houden ook rekening met de afwezigheid van risico's voor de gezondheid van mens, dier en plant en het voorkomen van accumulatie van deze elementen in de bodem.

Zowel het gebruikscertificaat afgeleverd door OVAM als de toelating afgeleverd door de FOD voorzien bovendien in een gebruiksvoorwaarde van het slib – welke dosis, tijdstip van toepassing, beperking voor bepaalde teelten – zodat het risico van accidentele contaminatie van gronden tijdens het uitspreiden op die manier wordt gereduceerd.

Tot slot wens ik daaraan toe te voegen dat de problematiek van de verwijdering en de valorisatie van het zuiveringslib in zijn geheel moet worden bekeken en dat, indien er geen milieurisico of sanitair risico is, de valorisatie in de landbouw de bevoorrechte oplossing zou moeten zijn op Europees vlak.

U ziet het: uw ongerustheid is terecht, uw vraag is zeker terecht, maar volgens mij bevat de procedure een dubbele controle op de verschillende elementen. In bepaalde gevallen kan het slib inderdaad gebruikt worden, maar niet alle slib kan automatisch gebruikt worden. Het is niet omdat men een attest van het Vlaamse Gewest gekregen heeft, dat het slib in orde is voor verspreiding op landbouwgrond. Trouwens, landbouwers zijn soms vragende partij, maar dan op voorwaarde dat het slib van goede kwaliteit is.

04.03 Hubert Brouns (CD&V): Mevrouw de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik kende het al gedeeltelijk. De combinatie tussen de twee was echter mij niet heel duidelijk. Het was mij niet duidelijk dat men op Vlaams niveau bij wijze van spreken alleen fosfor en stikstof en dergelijke detecteerde.

Mijnheer de minister, ik hoef u niet te vertellen dat dat op zichzelf een heel slecht beeld creëert, ook vaak door onwetendheid. Ik hoor meer en meer protest van landbouwers wanneer gemeentebesturen het slib dat uit grachten komt zoals dat van oudsher de gewoonte is, ook op de weilanden uitspreiden. Dat is natuurlijk een heel andere problematiek, want dat slib is niet onderzocht. Het komt niet van

micropolluants. La teneur en acide, la quantité de matières organiques et la présence de PCB, de dioxines et de substances pathogènes sont également examinées. Les valeurs appliquées sont plus sévères que celles de l'Europe.

Par ailleurs, les certificats précisent des modalités d'utilisation, afin de réduire les risques de contamination accidentelle.

Si tout risque pour l'environnement est exclu, la valorisation de ces boues dans l'agriculture devrait constituer la solution privilégiée au niveau européen.

04.03 Hubert Brouns (CD&V): Je connaissais déjà en partie la réponse du ministre. C'est en soi une image très négative qui est créée, essentiellement par ignorance. La grogne qu'inspirent aux agriculteurs les pratiques des communes qui extraient les boues des fossés et des canaux pour les déverser de façon incontrôlée sur les champs attenants va croissant.

waterzuiveringstations. Men verschuilt zich echter – uiteraard ten onrechte – achter het feit dat de Vlaamse overheid dat zou toelaten en daarbij verwijst men naar die regeling, die men niet ten gronde kent en waar men twijfels bij heeft. Men twijfelt niet aan de metingen van fosfaten en van stikstof, maar wel aan de metingen van toxische stoffen. Exploitanten van zuiveringstations geven ook toe dat het zeer moeilijk is om te garanderen dat zij die toxische stoffen goed gemeten hebben.

Het beeld dat zo gecreëerd wordt, is dat slib – met soms heel gevaarlijke samenstellingen – zomaar wordt uitgespreid op plantaardig voedsel. Want uiteindelijk komt het daarop neer: of wij die stoffen nu rechtstreeks opnemen of via dieren, het gaat om plantaardig voedsel. Al lijkt het theoretisch een sluitend systeem, ik wil er hard voor pleiten dat wij zowel op gewestelijk niveau zorgen voor de controle van stikstof en fosfaten, als op het federale niveau voor controle via het Federale Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen. Ik wil minstens theoretische garanties dat er toch geen toxische stoffen of zware metalen meer aanwezig zijn in het slib. Ik vind het alvast een verkeerd signaal dat men het slib opnieuw in het circuit brengt op die manier, wetend dat eventuele toxische stoffen zo vlug via de planten worden opgenomen in het vet van dieren, in de melk van koeien enzovoort. De landbouwers zijn daarover zeer ongerust. Zij zijn dus geen vragende partij meer, zoals dat voorheen wel eens gebeurde, voor de verspreiding van slib op hun weilanden of hun akkers voor de nuttige stoffen die er nog zouden inzitten.

04.04 Minister **Jef Tavernier**: Mijnheer Brouns, uw vraag is natuurlijk belangrijk, al was het maar om duidelijkheid te creëren. Ook uw bijkomende vraag is belangrijk. Ik denk dat wij heel duidelijk moeten zeggen dat er een onderscheid is tussen enerzijds, het slib van baggerwerken of dat men ophaalt uit een beek en zomaar uitspreidt, zonder enige controle, zonder enige zuivering, en het zuiveringslib van een afvalwaterzuiveringstation.

Het is heel duidelijk dat wij niet de situatie van enkele jaren geleden mogen krijgen, waarbij dit slib van een afvalwaterzuiveringstation zomaar automatisch wordt gestort. Enerzijds, zijn de zuiveringsmethoden verbeterd. Anderzijds, moeten we ervoor zorgen dat de controlemethoden en de controles op zich beter en talrijker worden. De landbouwer was vroeger vragende partij, nu is hij dat misschien een beetje minder. Als hij echter dat slib krijgt aangeboden, heeft hij op die manier de garantie dat hij dat slib mag uitspreiden en gebruiken. We passen de twee methodes toe via afvalwaterzuiveringstations. Zo is het probleem controleerbaar. Of men gemakkelijk de normen haalt, is weer een andere zaak. Het is echter controleerbaar. Zo zijn er garanties. Ik zeg niet dat het absolute garanties zijn, die zijn er nooit. Men heeft echter wel voldoende garanties om de methode te kunnen aanwenden en een deel van de problematiek van het slib op te lossen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

05 Vraag van de heer **Luc Goutry** aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over "de berging van de Tricolor" (nr. A892)

05 Question de M. **Luc Goutry** au ministre de la Protection de la consommation, de la Santé

Les exploitants des stations d'épuration admettent qu'il est extrêmement difficile de mesurer les teneurs en substances toxiques. Les boues sont pourtant déversées sur des végétaux destinés à l'alimentation. Des contrôles fiables des taux d'azote et de phosphates s'imposent, tant au niveau fédéral qu'au niveau des Régions. Les agriculteurs s'inquiètent. Ils ne sont certainement pas demandeurs du déversement de boues d'épuration sur leurs terres.

04.04 **Jef Tavernier**, ministre: Il y a une nette distinction à faire entre les boues extraites par dragage d'un ruisseau et ensuite épandues un peu au hasard, et les boues des stations d'épuration des eaux usées. Les méthodes d'épuration ont été perfectionnées. Il faudra encore améliorer et multiplier les contrôles et les méthodes de contrôle, afin d'obtenir des garanties.

publique et de l'Environnement sur "le renflouage du Tricolor" (n° A892)

05.01 Luc Goutry (CD&V): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, de berging van de gezonken tanker Tricolor zou volgens de bergingsfirma's in april van start kunnen gaan. De informatie terzake is zeer diffuus en zeer verwarrend en daarom deze reeks vragen.

Het wordt hoog tijd, want het wrak kan op die manier tegen de zomervakantie opgeruimd zijn. Anderzijds lees ik berichten waarin sprake is van september vooraleer het wrak kan worden opgeruimd. Er bestaat terzake dus grote verwarring.

Voorzitter: Yolande Avontroodt.

Présidente: Yolande Avontroodt.

Uw collega, mevrouw Dua, heeft 60.000 euro uitgetrokken voor de opvang van de aangespoelde en met olie besmeurde vogels. U bent trouwens op bezoek geweest om de werkzaamheden ter plaatse te gaan bekijken. Ik heb gelezen dat u de kosten van de mislukte opruimacties op zee zou vergoeden. Deze kosten worden geraamd op zo'n 160.000 euro.

Mijn vragen zijn de volgende, mijnheer de minister. Klopt het dat de federale regering de kosten van dat transport zal betalen? Klopt het dat daar bovenop de federale en de Vlaamse overheid de kosten voor een eventuele schoonmaakoperatie van de stranden zouden voorschieten? De eigenaar van de Tricolor zal dit waarschijnlijk moeten betalen, maar de vraag is hoe ondertussen de prefinanciering moet gebeuren zodat de gemeenten met geen te grote kosten worden opgezadeld. Zijn er op dit moment experts aangesteld? Op foto's in de krant hebben we mensen aan het werk gezien. Wat onderzoeken zij precies? Onderzoeken zij de impact van de olie op het leefmilieu? - Er zijn ook experts van de eigenaar van de tanker aan het werk. Op de duur weet niemand meer wie daar rondloopt en met wel mandaat. - Zo ja, hoe luiden de voorlopige resultaten van het onderzoek? Bent u ingelicht over de nefaste gevolgen voor het leefmilieu indien het wrak niet tijdig kan worden geborgen? Heeft u al instructies gegeven aan uw kabinet om in de nodige maatregelen te voorzien indien de berging pas in september zal zijn voltooid zodat de volksgezondheid van bewoners en toeristen niet in het gevaar wordt gebracht? Reeds 10 jaar vraagt men een professioneel vogelopvangcentrum. Minister Dua trekt daarvoor 125.000 euro uit. Is daarvoor van uw kant iets voorzien? Hebt u daarvoor middelen vrijgemaakt? Inmiddels blijkt dat een hoop vogels besmeurd zijn met olie die niet afkomstig is van de gezonken tanker maar van andere schepen die van de gelegenheid gebruik maken om hun boeltje te ruimen. Is dit een kwakkel? Kan u die berichten bevestigen? Zo ja, is dit natuurlijk bijzonder ernstig. Ik zou u dan ook willen vragen of u overleg hebt gepleegd met uw collega's die terzake bevoegd zijn voor onder andere het zeevaartverkeer of de bestrafing van dergelijk zware misdrijven.

05.01 Luc Goutry (CD&V): Le renflouage du Tricolor, le pétrolier qui a sombré, pourrait débuter en avril et l'opération pourrait ainsi être terminée avant la saison estivale. Septembre est toutefois avancé comme une date plus réaliste pour la fin des travaux.

La ministre flamande, Mme Dua, a dégagé 60.000 euros pour les soins aux oiseaux mazoutés. Le ministre Tavernier indemniserait le transport des oiseaux et les actions de nettoyage en mer qui ont échoué, pour un total estimé à 160.000 euros. Cette information est-elle exacte?

Les autorités fédérale et flamande avanceront-elles les sommes nécessaires à une éventuelle opération de nettoyage des plages? En définitive, c'est évidemment le propriétaire du Tricolor qui devra payer. A-t-on désigné des experts pour analyser l'incidence de la marée noire sur l'environnement? Des résultats provisoires sont-ils déjà connus? Quelles seraient les conséquences de l'impossibilité de renflouer l'épave? Si le renflouage devait n'être terminé qu'en septembre, comment la santé des habitants et des touristes sera-t-elle garantie? La ministre Dua dégagera 125.000 euros pour un centre professionnel d'accueil pour les oiseaux. Le ministre libérera-t-il également des fonds à cet effet? Le ministre peut-il confirmer que des oiseaux sont mazoutés par du pétrole qui ne provient pas du Tricolor? Dans l'affirmative, des mesures seront-elles prises?

05.02 Minister Jef Tavernier: Mijnheer Goutry, ik denk dat het voor een goed begrip van de situatie belangrijk is nog even te herhalen dat de Tricolor zich in Franse wateren bevindt. Dit betekent dat onze bevoegdheid hoe dan ook beperkt is. Het schip ligt natuurlijk zeer

05.02 Jef Tavernier, ministre: Le Tricolor a coulé dans les eaux françaises, ce qui limite fortement notre compétence. En ce qui

dicht bij de Belgische wateren, maar het ligt in de Franse wateren. Wij kunnen voor een aantal zaken, onder andere voor de berging of het gebruik van zeevaartroutes, enkel druk uitoefenen op de Franse autoriteiten. Hetzelfde geldt voor de beveiliging, de aanduiding van het wrak, enzovoort. Dit is toch heel duidelijk. Wij zijn dan ook afhankelijk van anderen.

De eigenaar van de Tricolor neemt wel gedeeltelijk zijn verantwoordelijkheid op, maar er moet bijvoorbeeld een bergingsfirma worden aangesteld. Dat loopt allemaal niet zo vlot. Bovendien kan dat maar gebeuren op het moment dat ook de weersomstandigheden het toelaten.

Wat heeft men nu gedaan? Men heeft in eerste instantie geprobeerd de brandstoftanks leeg te maken. Het is juist daar dat het probleem van de olievervuiling is ontstaan omdat er blijkbaar nog een botsing is gebeurd waardoor brandstof is vrijgekomen. Daar het gaat om afzonderlijke tanks van 200 ton, is de vrijgekomen hoeveelheid brandstof gelukkig beperkt gebleven tot 200 ton. Men is die nu systematisch aan het leegpompen.

We stellen inderdaad vast dat andere schepen misbruik maken van de situatie. Het is een gekend fenomeen dat bij stevig weer – stevige wind en stevige zee – sommige schepen hun afval overboord lozen bij het kuisen van hun tanks. Om daar tegenin te gaan doen wij regelmatig controlevluchten. BMM maakt daarvoor gebruik van vliegtuigen van het Lichte Vliegwezen van de Landmacht. Zij voeren controleopdrachten uit. Het element van occasionele vervuiling is daardoor gedaald, maar nu en dan gebeurt het toch nog eens. Om dat te controleren, neemt BMM ook op geregelde tijdstippen stalen van de aangespoelde olie zodat kan worden nagegaan of de olie afkomstig is van de Tricolor of van elders. We kennen het probleem, we doen er ook iets aan, maar het blijft een probleem. Er zijn incidenten.

Hoe staat het met de kosten en de betaling van de kosten? Het transport van de vogels werd uitgevoerd door de Civiele Bescherming. De federale overheid heeft dat dus op zich genomen. Het Vlaams Gewest heeft het reinigen en onderhouden van de vogels op zich genomen. Wij hebben geen discussie willen voeren om te weten of het nu federale of Vlaamse vogels waren. U lacht, maar een mens staat soms verstoeld over de discussies die er worden gevoerd. Het Vlaams Gewest wil dat op zich nemen. Dat zij het maar doen. Wij zullen dat ondersteunen. Wij vervoeren de vogels en zij reinigen ze.

Er zijn natuurlijk kosten. Op dit moment worden de grootste kosten gedragen door de federale overheid en de gewestelijke overheid via onder andere de Civiele Bescherming en organisaties ter bescherming van de kust. Uiteraard kunnen er ook voor de gemeenten kosten zijn, maar op dit moment zijn dat er nog niet overdreven veel. De afspraak daarover is dat de gemeenten hun kosten – zoals zij vroeger al hebben gedaan – centraliseren bij de provinciegouverneur.

De federale overheid neemt hoofdzakelijk twee taken op zich. Enerzijds willen wij de juridische procedure – om de kosten te verhalen op de verzekeraar of de eigenaar van de Tricolor –

concerne le renflouage ou les voies maritimes, par exemple, nous ne pouvons qu'exercer une pression sur les autorités françaises.

Nous devons d'abord chercher une entreprise de renflouage et, de plus, celui-ci ne pourra être mis en œuvre que si les conditions météorologiques le permettent. A l'heure actuelle, il est procédé au pompage des cuves de carburant, opération qui est à l'origine de la fuite de 200 tonnes de fioul. D'autres navires abusant, en effet, de la situation, l'UGMM procède à des vols de contrôle réguliers avec des avions de la force terrestre. La pollution occasionnelle a diminué depuis lors, sans toutefois disparaître complètement. En outre, l'UGMM prélève régulièrement des échantillons du fioul arrivé sur les plages.

Le transport des oiseaux a été assuré par la Protection civile et les frais en incombent dès lors aux autorités fédérales. La Région flamande prend en charge le nettoyage des oiseaux. Les frais éventuels à charge des communes sont centralisés au niveau du gouverneur de province. Les autorités fédérales organiseront et coordonneront la procédure juridique et mettront en place un mécanisme d'avances.

La création d'un refuge permanent pour oiseaux ressortit plutôt à la Région flamande.

L'impact sur l'environnement est actuellement examiné. Les responsables du renflouage doivent tenir compte de la cargaison de l'épave. En effet, les automobiles contiennent encore notamment des batteries, contenant elles-mêmes du plomb et des acides, un liquide antigel et de l'huile de graissage.

uitklaren, organiseren en coördineren. Anderzijds wordt er ook gewerkt aan een financierings- of voorschottenmechanisme zodat men, op het moment dat er serieuze kosten zouden zijn en in afwachting van het aanspreken van de verzekeraar, de kosten voorgeschoten kan krijgen. Dat mechanisme moet nog in gang worden gezet, maar het is duidelijk de intentie om dat te doen.

Vlaanderen trekt zijn plan. Ik denk dat de vogelopvang en het permanent vogelasiel veeleer een Vlaamse bevoegdheid is, waarmee ik mij op dit moment niet zal bemoeien. Ik wil niet in een bevoegdheidsconflict terechtkomen.

Wat de impact op het leefmilieu betreft, is het zo dat wij die elementen nu bekijken.

Dat wordt onderzocht. Wij hebben de opdracht gegeven om zo'n rapport op te stellen. De diensten zijn op dit moment uiteraard hoofdzakelijk bezig met de actie op het terrein. Ze proberen natuurlijk de milieuschade zoveel mogelijk te beperken.

Wij zijn ons zeer duidelijk bewust van de aanwezigheid van de auto's die zich in de laadruimte van het schip bevinden. Ik denk bijvoorbeeld specifiek aan de batterijen, want deze bevatten immers lood en zuren. Er is ook antivriesvloeistof en smeerolie. De bergers moeten daar in de eerste plaats rekening mee houden. Wij proberen dat proces natuurlijk wat te sturen via de Franse overheid.

05.03 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de minister, ik onthoud dat de gemeenten in elk geval geen kosten zullen aangerekend worden.

05.03 Luc Goutry (CD&V): Les communes ne devront donc pas prendre en charge les coûts supplémentaires.

05.04 Minister Jef Tavernier: Elke gemeente heeft natuurlijk ook zijn eigen opdracht. Het geldt voor de extra werkingsmiddelen.

05.05 Luc Goutry (CD&V): Er zou bovendien gezocht worden naar een mechanisme van voorschotten voor de prefinanciering. Dat kan voor een aantal gemeenten die ernstig getroffen worden inderdaad toch wel een serieuze verstoring geven in hun budget.

05.05 Luc Goutry (CD&V): Par ailleurs, elles pourront compter sur des avances. Nous continuerons à suivre ce dossier de très près.

Wij volgen de zaak uiteraard op de voet en indien er nog complicaties bijkomen, zullen wij u daarover ondervragen.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 10.45 uur.

La réunion publique de commission est levée à 10.45 heures.